

ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування відіграють ключову роль у забезпеченні доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю, враховуючи їх повноваження та компетенції. Державні органи влади розробляють та впроваджують політику, спрямовану на забезпечення рівних можливостей для отримання правничої допомоги. Вони створюють нормативно-правову базу, що регламентує надання безоплатної правової допомоги, зокрема для осіб з інвалідністю. Це включає розробку законодавства, яке забезпечує фінансування, навчання персоналу та надання ресурсів для ефективної роботи служб правничої допомоги.

Органи місцевого самоврядування також мають важливі обов'язки у цьому процесі. Вони безпосередньо займаються організацією надання правової допомоги на місцях, забезпечуючи доступність послуг для осіб з інвалідністю у громадах. Це включає облаштування приміщень для прийому громадян з урахуванням потреб осіб з інвалідністю, організацію спеціальних транспортних засобів та впровадження інформаційних технологій для дистанційного консультування.

Важливим аспектом діяльності цих органів є моніторинг і контроль за дотриманням прав осіб з інвалідністю. Вони здійснюють перевірки на предмет відповідності закладів правової допомоги нормам доступності та забезпечують виконання нормативно-правових актів, спрямованих на захист прав осіб з інвалідністю.

Крім того, органи державної влади та місцевого самоврядування забезпечують навчання та підвищення кваліфікації працівників правових служб щодо специфіки роботи з особами з інвалідністю. Це сприяє підвищенню якості надання правничої допомоги та створенню безпечного і доступного середовища для всіх громадян.

Загалом, їхня роль полягає не лише у створенні сприятливих умов для отримання правничої допомоги, але й у формуванні суспільства, де права і свободи осіб з інвалідністю є дійсно захищеними і поважаними. Це вимагає комплексного підходу та тісної співпраці між різними рівнями влади, громадськими організаціями та самими особами з інвалідністю.

Отже, суб'єкти забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації та адвокати, які здійснюють діяльність, спрямовану на надання правової допомоги особам з інвалідністю, забезпечуючи їх рівний доступ до правосуддя та захисту прав.

Ці суб'єкти виконують свої функції відповідно до своїх повноважень та компетенцій, включаючи розробку і впровадження політик, організацію та фінансування програм правової допомоги, надання консультаційних послуг, моніторинг дотримання прав осіб з інвалідністю та впровадження інформаційних технологій для полегшення доступу до правової допомоги.

До суб'єктів забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю, на нашу думку, належать суб'єкти, які наділені публічно-владними повноваженнями та суб'єкти, які такими повноваженнями не наділені, однак, їх діяльність спрямована на надання правової допомоги особам з інвалідністю, забезпечення принципу доступності отримання правової допомоги.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2021 р. № 285-р. затверджено Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з

інвалідністю на період до 2025 року. Даним актом визначено, що реалізацію принципу доступності осіб з інвалідністю забезпечує Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Державна інспекція архітектури та містобудування України, інші центральні органи виконавчої влади відповідно до компетенції. Принцип доступності до правосуддя – Міністерство юстиції України, інші центральні органи виконавчої влади відповідно до компетенції [1].

Втім, принцип доступності до правосуддя, в свою чергу, реалізується і іншими центральними органами виконавчої влади згідно з їх повноваженнями. Цей перелік є значно ширшим і включає й інші суб'єкти публічної адміністрації, наділені повноваженнями щодо забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю. Зокрема, до цих суб'єктів належать місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які відіграють важливу роль у забезпеченні доступності правової допомоги на місцевому рівні. Вони забезпечують організацію та фінансування місцевих програм правової допомоги, адаптацію приміщень для прийому осіб з інвалідністю, а також впровадження технологій дистанційного консультування. Крім того, до суб'єктів забезпечення доступності правничої допомоги належать громадські організації, що працюють у сфері захисту прав осіб з інвалідністю. Вони надають консультаційні послуги, здійснюють моніторинг дотримання прав осіб з інвалідністю та співпрацюють з державними органами для покращення доступності правової допомоги. Усі ці суб'єкти, працюючи разом, формують цілісну систему забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю. Вони забезпечують дотримання їх прав і свобод, створюючи умови для рівноправної участі в суспільному житті та доступу до правосуддя.

Проаналізувавши повноваження та компетенцію суб'єктів забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю в Україні, ми можемо

запропонувати наступні перспективні напрямки удосконалення їх діяльності з урахуванням умов воєнного стану:

1) посилення координації між Міністерством юстиції України, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, а також іншими центральними і місцевими органами влади для синхронізації зусиль у забезпеченні доступності правової допомоги;

2) модернізація приміщень центрів правової допомоги, включаючи встановлення пандусів, ліфтів, адаптованих санітарних кімнат, а також забезпечення доступності для осіб з вадами зору та слуху;

3) створення мобільних правових груп, які зможуть надавати допомогу особам з інвалідністю у віддалених районах та зонах, постраждалих від бойових дій; Впровадження та вдосконалення онлайн-платформ для надання правової допомоги, що дозволить особам з інвалідністю отримувати консультації та інші послуги дистанційно;

4) розробка додатків та веб-ресурсів, адаптованих для осіб з різними видами інвалідності, включаючи використання жестової мови та доступних форматів тексту;

5) активізація співпраці з громадськими організаціями, що захищають права осіб з інвалідністю, для спільного вирішення проблем доступності правової допомоги, а також залучення громадських організацій до моніторингу та оцінки доступності правових послуг, а також до розробки рекомендацій щодо їх поліпшення;

б) забезпечення додаткового фінансування для програм, спрямованих на покращення доступності правової допомоги для осіб з інвалідністю, з урахуванням умов воєнного стану. Активне залучення міжнародних організацій та донорів для підтримки проєктів, що покращують доступність правової допомоги для осіб з інвалідністю;

7) забезпечити оцінку якості надання правничих послуг, тобто зворотній зв'язок щодо ефективності правничої допомоги та задоволеності суб'єктів отримувачів.

Здійснення цих перспектив удосконалення повноважень та компетенції суб'єктів забезпечення доступності правничої допомоги для осіб з інвалідністю дозволить значно підвищити якість та доступність правової допомоги в Україні, особливо в умовах воєнного стану, сприяючи захисту прав та інтересів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного плану дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року: затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2021 р. № 285-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2021-%D1%80#Text>

Рижук Ю. М.,
к.ю.н., доцентка,
професорка кафедри публічного та міжнародного права,
Радниця з рівних можливостей, різноманіття та інклюзії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

УЧАСТЬ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Загальна декларація з прав людини (далі – Декларація) [1] проголошує, що всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах (стаття 1), де принцип рівності розкривається крізь призму гарантованої рівності перед